

Sygn. akt III AUa 1498/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Tadeusz Szweda SSA Marek Żurecki
Protokolant	Beata Kłosek

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2016r. w Katowicach

sprawy z odwołania E. P. (E. P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 20 czerwca 2016r. sygn. akt XI U 469/16

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz ubezpieczonego E. P. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/SSA M.Żurecki /-/SSA M.Procek /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1498/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2016 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 12 lutego 2016 roku i przyznał ubezpieczonemu E. P. prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 24 grudnia 2015 roku (pkt 1) oraz przekazał wniosek ubezpieczonego o odsetki zgłoszony

na rozprawie w dniu 20 czerwca 2016 roku do rozpoznania organowi rentowemu (pkt 2). Nadto zasądził od organu rentowego na rzecz E. P. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3).

Na podstawie akt organu rentowego oraz zeznań świadka G. K. i ubezpieczonego, Sąd Okręgowy ustalił, że E. P. (ur. w dniu (...)) wystąpił do organu rentowego z wnioskiem z dnia 23 grudnia 2015 roku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego. Wraz z wnioskiem przedłożył organowi rentowemu zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy w S. z dnia 17 grudnia 2015 roku wskazujące, że od dnia 16 czerwca 2015 roku do chwili obecnej jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna; od dnia 16 czerwca 2015 roku do dnia 13 grudnia 2015 roku (180 dni) pobierał zasiłek dla bezrobotnych; w tym okresie nie odmówił przyjęcia propozycji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

Zaskarżoną decyzją z dnia 12 lutego 2016 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego, uznając, że przedłożony dokument z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej, dotyczący zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej przez zakład pracy (...) G. K., nie potwierdza jego upadłości. W wymienionej decyzji uznał ponadto, że ubezpieczony na dzień 23 grudnia 2015 roku udowodnił 30 lat, 8 miesięcy i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Według ustaleń Sądu pierwszej instancji, ubezpieczony był zatrudniony w okresie od 1 sierpnia 1968 roku do 31 sierpnia 1971 roku u (...) w K. w charakterze ucznia, a następnie od 1 września 1971 roku do 30 października 1971 roku u L. O. w Ś., na stanowisku czeladnika. Z kolei w okresie od 1 lipca 1979 roku do 31 grudnia 1992 roku zatrudniony był w Państwowej Szkole Muzycznej I Stopnia w S. na stanowisku stroiciela. W okresach od 1 maja 1992 roku do 31 maja 2002 roku oraz od 2 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2009 roku, prowadził własną działalność gospodarczą. Natomiast w okresie od 19 lipca 2002 roku do 18 lipca 2003 roku był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy (dalej PUP) z prawem do zasiłku dla bezrobotnych. Od 2 kwietnia do 1 października 2002 roku był zarejestrowany w PUP z prawem do stypendium z tytułu odbywania stażu pracy. W okresie od 1 kwietnia 2014 roku do 31 marca 2015 roku został zatrudniony w PPHU (...) w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku zaopatrzeniowca.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony został zatrudniony na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony przez G. K., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) w S., od dnia 20 listopada 2014 roku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku sprzedawcy, za wynagrodzeniem 1.680 zł miesięcznie. Do jego obowiązków należała sprzedaż elementów dekoracyjnych w siedzibie firmy, przygotowanie oferty balonowej, kontakt z klientami, wykonywanie elementów dekoracji. Siedziba pracodawcy mieściła się w wynajętym lokalu wraz z pomieszczeniem magazynowym w S., przy ul. (...). Działalność pracodawcy polegała na wykonywaniu okolicznościowych dekoracji, w szczególności z użyciem balonów oraz stroików. Tego typu dekoracje były wykonywane dla klientów indywidualnych w związku z różnymi uroczystościami (sale weselne), jak i większych kontrahentów typu centra handlowe, markety, sklepy. Ubezpieczony miał w tym zakresie kwalifikacje, gdyż dnia 12 października 2007 roku ukończył szkolenie teoretyczne i praktyczne w zakresie zastosowania balonów w dekoracjach.

Jak ustalono, działalność nie przynosiła oczekiwanych dochodów, w związku z czym, G. K. wypowiedziała umowę najmu lokalu, nie zamawiała nowego towaru, a istniejący wysprzedala. Pismem z dnia 13 czerwca 2015 roku opisana wyżej umowa o pracę została rozwiązana za porozumieniem stron, ze wskazaniem, że przyczyną tej czynności jest likwidacja pracodawcy. G. K. wydała

odwołującemu świadectwo pracy stwierdzające okres zatrudnienia od 20 listopada 2014 roku do 13 czerwca 2015 roku oraz wskazujące,

że do rozwiązania umowy o pracę doszło na mocy porozumienia stron - likwidacja pracodawcy. Z dniem 18 czerwca 2015 roku - opisana powyżej - działalność gospodarcza

G. K. została wykreślona z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej ze wskazaniem, że zaprzestała prowadzenia działalności z dniem 13 czerwca 2015 roku i utrzymuje się z emerytury.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 2 ust. 1 pkt 1, ust. 2 i 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych

(tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 170 ze zm.) oraz art. 2a ust. 1 ustawy z dnia

13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015r. poz. 121), uznając, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, wskazał, że - wbrew temu, co twierdzi organ rentowy - może dojść do likwidacji pracodawcy w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych, również w przypadku, gdy jest nim osoba fizyczna (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 22 kwietnia 2015r., sygn. II UK 185/14, LEX nr 1681884 oraz 4 marca 2015r., sygn. I UK 255/14, LEX nr 1677796).

Sąd ten podniósł, że jedynym wymogiem do stwierdzenia likwidacji pracodawcy będącego osobą fizyczną jest ustalenie, iż nastąpiło trwale i faktyczne zaprzestanie prowadzenia działalności.

Zdaniem Sądu Okręgowego, z taką sytuacją mamy do czynienia właśnie na gruncie niniejszej sprawy. Przedsiębiorca będący osobą fizyczną - G. K., prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) w S., trwale zaprzestała wykonywania działalności gospodarczej, gdyż wypowiedziała umowę najmu lokalu, w którym mieściła się jego siedziba oraz zmagazynowane towary. Wyprowadziła towary i wyrejestrowała działalność gospodarczą oraz rozwiązała umowę o pracę z ubezpieczonym w związku z likwidacją pracodawcy. Doszło zatem - według Sądu pierwszej instancji - do całkowitego, stałego

i faktycznego unieruchomienia zakładu pracy, jako całości. W konsekwencji, Sąd ten przyjął, że w znaczeniu przedmiotowym doszło do likwidacji pracodawcy, w rozumieniu art. 2

ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych

(tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 170 ze zm.).

Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczony spełnił również pozostałe przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego, gdyż pozostawał w stosunku pracy u ostatniego pracodawcy przez okres co najmniej 6 miesięcy, a rozwiązanie stosunku pracy spowodowane było likwidacją pracodawcy. Nadto ubezpieczony ukończył wymagany 61 rok życia i udowodnił, co najmniej 25-letni ogólny staż pracy, a wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego złożył w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, w którym to okresie nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd pierwszej instancji orzekł na mocy art. 477¹⁴

§ 2 k.p.c., jak w punkcie 1 wyroku. Natomiast w kolejnym punkcie sentencji przekazał organowi rentowemu, w trybie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., nowe żądanie.

O kosztach procesu orzekł zaś na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 i § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804).

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelujący zarzucił mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku

o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez błędne uznanie, że użyte przez ustawodawcę pojęcie „likwidacja pracodawcy” odnosi się również do pracodawcy będącego osobą fizyczną, a tym samym, że ubezpieczony spełnił warunki do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie wspomnianego przepisu.

Wskazując na powyższy zarzut, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Katowicach.

Motywuując swój wniosek, organ rentowy wskazał, że w orzecznictwie sądów ubezpieczeń społecznych prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym o likwidacji pracodawcy nie można mówić wówczas, gdy jest nim osoba fizyczna (wyrok SA w Lublinie

z 19 września 2012r., sygn. III AUa 720/12, SA w Gdańsku z 21 listopada 2013r.,

sygn. III AUa 2079/12). Sądy te uznają bowiem, że przedsiębiorca może zakończyć

i wyrejestrować działalność gospodarczą, co nie oznacza, że przestaje istnieć, jako podmiot zatrudniający pracowników. Osoby zatrudnione nie są bowiem pracownikami działalności gospodarczej, którą prowadzi osoba fizyczna, ale pracownikami tej osoby. Zakończenie działalności gospodarczej jest z całą pewnością uzasadnioną przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę, zatem rozwiązanie stosunku pracy z tej przyczyny może uprawniać

do świadczenia przedemerytalnego, o ile spełnione są pozostałe przesłanki wymienione

w ustawie z 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych. Zakończenie działalności gospodarczej nie jest jednak likwidacją pracodawcy.

Organ rentowy powołał się również na stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 18 kwietnia 2013r., sygn. III AUa 73/13, który stwierdził,

że wykreślenie osoby fizycznej z ewidencji działalności gospodarczej nie jest likwidacją pracodawcy w rozumieniu art. 41¹ k.p. Podmiotem zatrudniającym pracowników jest przedsiębiorca - osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, nie zaś „działalność gospodarcza” lub miejsce jej prowadzenia - zakład pracy w znaczeniu przedmiotowym.

Nadto apelujący poparł powyższą argumentację powołanym przez siebie orzecznictwem Sądu Najwyższego (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 25 września 2008r.,

II PK 44/08, OSNP 2010/5-6/58 i 5 września 2001r. sygn., I PKN 830/00 OSNP 2003/15/355).

W odpowiedzi na powyższą apelację, ubezpieczony wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Przy niekwestionowanych ustaleniach faktycznych, istota sporu w niniejszym postępowaniu sprowadza się do wykładni, użytego w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013r., poz. 170), terminu likwidacja pracodawcy.

Analizowany przepis stanowi bowiem, iż prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje mężczyźnie, który do dnia rozwiązania stosunku pracy z powodu

likwidacji pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych, w razie niewypłacalności pracodawcy, u którego był zatrudniony przez okres nie krótszy, niż 6 miesięcy, ukończył, co najmniej 61 lat i posiada okres uprawniający do emerytury wynoszący, co najmniej 25 lat.

W ocenie Sądu Apelacyjnego - wbrew zarzutom apelacji - na pełną aprobatę zasługuje zaprezentowana przez Sąd Okręgowy wykładnia normy art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych, sprowadzająca się do tezy, iż ustawowa przesłanka w postaci „likwidacji pracodawcy”, odnosi się również do osoby fizycznej, która w sposób formalny i trwały zaprzestała prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2015r., II UK 185/14; wyrok SA w Gdańsku z dnia 29 października 2015r., III AUa 762/15, LEX nr 1932049).

Trzeba przy tym zwrócić uwagę, iż wobec braku legalnej definicji terminu „likwidacja pracodawcy”, w orzecznictwie - na tle wykładni art. 41¹ k.p. - wyrażono stanowisko, iż likwidacja zakładu pracy to całkowite, stałe i faktyczne jego unieruchomienie, jako całości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 1989r., I PRN 62/88, OSPiKA 1990 nr 4, poz. 204). Innymi słowy, likwidacja ma miejsce w razie przeprowadzenia we właściwym trybie i przez uprawnione podmioty określonego normami postępowania.

W przypadku osoby fizycznej, prowadzącej działalność gospodarczą, uzewnętrznieniem tego procesu jest - tak, jak to zostało ustalone w niniejszej sprawie - formalny stan związany z wyrejestrowaniem działalności w organie ewidencyjnym oraz faktyczne i trwałe zakończenie prowadzonej działalności, które może przejawiać się wyprzedają przedmiotów służących jej prowadzeniu, w wyniku czego pracodawca nie jest w stanie dalej zatrudniać pracowników z uwagi na brak substratu majątkowego, związanego z dotychczasowym zatrudnieniem.

Likwidacja jest więc procesem zwykle rozciągniętym w czasie i na gruncie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych nie można odnosić tego pojęcia do stwierdzenia faktycznego, jak i prawnego unicestwienia pracodawcy (osoby fizycznej). Jedynie na marginesie należy wskazać, że wskutek śmierci pracodawcy może dojść do wygaśnięcia stosunku pracy (art. 63² k.p.), do zmiany podmiotowej po stronie pracodawcy (art. 23¹ k.p.) i kontynuacji zatrudnienia lub jego rozwiązania (np. w wyniku likwidacji pracodawcy, w opisanym wyżej znaczeniu). Odmienne wykładnia wykluczałyby możliwość rozwiązania z pracownikiem stosunku pracy z uwagi na brak do tego uprawnionego podmiotu, a przecież likwidacja pracodawcy nie jest zdarzeniem powodującym wygaśnięcie umowy o pracę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001r., I PKN 830/00).

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja jest bezzasadna i na mocy art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804).

/-/SSA M.Żurecki /-/SSA M.Procek /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR